

ผลของการจดทะเบียนความสัมพันธ์ ส่งผลให้คู่ความสัมพันธ์แต่ละฝ่ายมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันตามกฎหมาย และได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามกฎหมายเช่น สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี, การประกันสังคม, การรับมรดก, การรับประโยชน์จากบำนาญ, หน้าที่ในการดูแลคู่ความสัมพันธ์และบุตรของแต่ละฝ่าย, ได้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว, สิทธิในการรับช่วงต่อในการเช่าอสังหาริมทรัพย์, สิทธิในการเข้าเยี่ยมผู้ป่วยเช่นเดียวกับบุคคลในครอบครัว, สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคนเข้าเมือง, ได้รับการปฏิบัติเทียบเท่ากับคู่สมรสต่างประเทศเกี่ยวกับการประกันชีวิต, การได้รับชดเชยจากการตายโดยอุบัติเหตุ เป็นต้น⁴⁹

3.2.3 ประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมันได้บัญญัติกฎหมาย “Act on Life Partnership 2000” เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 เป็นกฎหมายให้การคุ้มครองคู่สัมพันธ์ที่เป็นบุคคลเพศเดียวกันให้เสมือนกับคู่สมรสของพวกต่างเพศ โดยกฎหมายดังกล่าวให้สิทธิของบุคคลเพศเดียวกันมีสิทธิและหน้าที่ต่อกัน และกำหนดเงื่อนไขและวิธีการจดทะเบียนความสัมพันธ์ของบุคคลเพศเดียวกันไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นบุคคลเพศเดียวกัน
2. คู่สัมพันธ์จะต้องไม่มีคู่สมรส หรือมีการจดทะเบียนในการใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ก่อน
3. อายุของผู้ที่จดทะเบียนในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน บุคคลเพศเดียวกันที่สามารถจดทะเบียนในการอยู่ร่วมกันได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 18 ปีแล้ว
4. มิให้จดทะเบียนกับผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็ญญาติโดยตรง หรือระหว่างพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมเฉพาะบิดาหรือมารดา⁵⁰

ผลของการจดทะเบียนความสัมพันธ์ เมื่อคู่รักที่เป็นบุคคลเพศเดียวกันดำเนินการตามเงื่อนไขของการจดทะเบียนความสัมพันธ์แล้ว การจดทะเบียนนั้นย่อมมีผลสมบูรณ์ และมีผลผูกพันทางกฎหมาย ก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ของคู่ชีวิตเสมือนกับคู่รักต่างเพศพียงมีต่อกัน อนึ่ง แต่เดิมการกำหนดสิทธิของคู่ความสัมพันธ์ไม่เหมือนกับคู่สมรสต่างเพศทั้งหมด เพราะยังคงไม่ได้รับสิทธิบางประการ เช่น สิทธิในการรับบุตรบุญธรรมและสิทธิทางด้านภาษี ต่อมาในวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 2009 ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติให้นำสิทธิและหน้าที่ทุกอย่างที่กำหนดไว้สำหรับคู่สมรสต่างเพศมาใช้กับคู่ความสัมพันธ์ด้วย⁵¹ เช่นหน้าที่รับผิดชอบซึ่งกันและกัน เสมือนสามีภริยาพียงมีต่อกัน,

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁵⁰ วราภรณ์ อินทนนท์, “การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศ”, วิทยานพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2552, หน้า 119-120.

⁵¹ Wikipedia The Free Encyclopedia, “Recognition of Same-sex Union in Germany”, [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://en.wikipedia.org/wiki/Recognition_of_same-sex_unions_in_Germany (15 สิงหาคม 2555).

หน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูกัน, ความสัมพันธ์ในเรื่องทรัพย์สิน ตามระบบ Regime of Aquestes โดยในระบบนี้ทรัพย์สินของคู่ชีวิตที่มีอยู่ก่อนและได้มาในระหว่างอยู่ร่วมกันไม่ตกเป็นสินสมรส แต่ละคนมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตน เมื่อระบบทรัพย์สินดังกล่าวสิ้นสุดลง ส่วนที่ทั้งคู่ได้มีเพิ่มเติมจะถูกกำหนดให้เป็นของฝ่ายนั้นตามมาตรา 6 (2) ของ Act on Life Partnership สิทธิในการรับมรดก ในฐานะทายาทโดยธรรม, สิทธิในการแยกกันอยู่และสิทธิในการสิ้นสุดความสัมพันธ์จากกัน นอกจากกฎหมายจะให้สิทธิแก่คู่ชีวิตร่วมกันแล้วกฎหมายยังบัญญัติ ผลทางการเงินเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ คือ ตามมาตรา 8 (1) ของ Act on Life Partnership ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ตั้งหาริมทรัพย์ในการครอบครองของคู่ชีวิตที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่เป็นผู้ที่เป็นลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ในการที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้⁵²

3.2.4 ประเทศฝรั่งเศส

การสร้างกฎหมายครอบครัวตามกฎหมายฝรั่งเศส

กฎหมายเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างครอบครัวของประเทศฝรั่งเศสมีวิวัฒนาการและการแก้ปัญหาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันรูปแบบของการสร้างครอบครัวของคู่รักในฝรั่งเศสมี 3 รูปแบบ คือ

1. จดทะเบียนสมรสหรือการแต่งงาน (Marriage) กฎหมายอนุญาตให้บุคคลต่างเพศเท่านั้นที่จะจดทะเบียนสมรสได้
2. การตกลงอยู่ร่วมกัน (Concubinage) สามารถทำการตกลงอยู่ร่วมกันได้ทั้งระหว่างบุคคลเพศเดียวกันและต่างเพศกันที่มีเจตนาในการใช้ชีวิตร่วมกันแต่ไม่มีเจตนาที่จะสร้างความผูกพันตามกฎหมาย ดังนั้น จึงไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินร่วมกันและไม่อยู่ในบังคับตามเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างสามีภริยา แต่ยังคงมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือบางประการในสร้างครอบครัวจากรัฐ

3. สัญญาทางแพ่งเพื่ออยู่ร่วมกัน (Pacte civil de solidarité (PACS)) PACS หรือ Le Pacte civil de solidarité เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างครอบครัวของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเกิดจากความพยายามในการหาทางออกระหว่างข้อดีของการจดทะเบียนสมรสที่กำหนดว่าจะกระทำได้ระหว่างบุคคลต่างเพศเท่านั้นรวมถึงการหย่าที่จะทำได้โดยกระบวนการทางศาลเท่านั้น และต้องใช้ความความแท้จริงที่เป็นการหย่าด้วยความยินยอมทั้งสองฝ่าย และข้อดีของการตกลงอยู่ร่วมกัน

⁵² วรากรณ์ อินทนนท์, “การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศ”, วิทยานพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2552, หน้า 120-121.

ที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ดังนั้น PACS จึงกำหนดให้ทำไต่ระหว่างคู่รักต่างเพศและเพศเดียวกัน และการเลิกร้างให้ง่ายขึ้น แต่ยังคงมีผลผูกพันตามกฎหมาย⁵³

การจดทะเบียน PACS สามารถทำได้ระหว่างบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วสองคนต่างเพศหรือเพศเดียวกันก็ได้ แต่มีข้อห้ามไม่ให้จดทะเบียนบุพการีกับทายาท พี่กับน้อง หรือลูกกับหลานหรือระหว่างญาติโดยการแต่งงาน เช่น แม่ยาย ลูกเขย ผู้ที่แต่งงานแล้ว หรือผู้ที่จดทะเบียน PACS กับคนอื่นแล้ว หากฝ่าฝืนเป็นโมฆะ โดยการจดทะเบียนกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบไว้ แต่กำหนดวิธีว่าคู่รักจะต้องทำข้อตกลงจะทำ PACS กันแล้วนำไปจดทะเบียนกับศาลของศาล Tribunal d'instance ในเขตคนอาศัยที่อยู่ หรือที่สถานกงสุลหรือสถานทูต ในกรณีที่อยู่ต่างประเทศหากจะมีการเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือจะเลิกก็ต้องจดทะเบียนแจ้งกับเจ้าหน้าที่ศาลที่ได้ทำการจดทะเบียน⁵⁴

สิทธิประโยชน์ของการจดทะเบียน PACS ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสได้บัญญัติเรื่องสิทธิประโยชน์ของการจดทะเบียน PACS ไว้ เช่น การใช้ชีวิตร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านทรัพย์สิน โดยการตกลงนี้จะต้องทำเป็นข้อตกลง และต้องร่วมรับผิดชอบหนี้ร่วมกันสำหรับมูลหนี้ที่เกิดจากการใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพประจำวัน เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกินสมควรอย่างเห็นได้ชัดเจน ส่วนมูลหนี้ส่วนตัวนั้นกฎหมายได้กำหนดให้แยกกันรับผิดชอบ ในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น แต่ละคนสามารถนำสืบได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสินส่วนตัว แต่ถ้าหากไม่สามารถพิสูจน์ได้ทรัพย์สินนั้นจะกลายเป็นทรัพย์สินร่วม เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ที่จดทะเบียน PACS จะมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากรัฐหรือจากบริษัทที่คู่สัญญา PACS อีกคนทำงานอยู่เช่นเดียวกับกรณีจดทะเบียนสมรส และในการเสียภาษีผู้ที่จดทะเบียน PACS ก็ต้องแจ้งและเสียภาษีร่วมกันในอัตราเดียวกันกับคู่แต่งงาน และได้รับยกเว้นภาษีมรดกในกรณีทำพินัยกรรมยกให้กัน ในเรื่องการให้ระหว่างกัน (Donations entre partenaires) ผู้ที่จดทะเบียน PACS จะไม่ต้องเสียภาษี โดยกฎหมายยกเว้นให้เทียบเท่ากับกรณีจดทะเบียนสมรสคือสามารถให้ได้ 76,000 ยูโร⁵⁵

⁵³ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “กฎหมายความรักและความผูกพัน”, ข่าวสารพัฒนากฎหมาย ฉบับที่ 69 1 กุมภาพันธ์ 2554, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

http://www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option=com_content&task=view&id=533&Itemid=1 (11 เมษายน 2555).

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน.